

Hermanis Paukšs

NĀVES MIEGĀ
(viencēliens)

Darbojas:

KARALIS
KARALIENE
PRINCESE
KANCLERS
TRIBŪNS
UBADZE
MULĶĪTIS
TAŪTA

LAUKUMS KARAĻA PILS PRIEKŠĀ

1. skats

Kanclers (uzvelk uz skatuves karali). Es jūs lūdzu, Majestāte! Uz pāris vārdiem!

Karalis. Kur jūs mani velkat, Kancler?! Saplēsīsiet drēbes!

Kanclers. Uz pāris vārdiem! Steidzami!

Karalis. Bet, Kancler! Jūs mani atrāvāt no televīzora! Vai tad jūs nesaprotat, ka iet pasaules čempionāts hokejā?! Mūsu izlasei vēl ir iespējas atspēlēties!

Kanclers. Ticiet, ka viņi to izdarīs arī bez jums!

Karalis. Bet man tas jāredz!

Kanclers. Uz pāris vārdiem, Majestāte! Tikai saskaņot dažus jautājumus! Un šur tur parakstīties!

Karalis. Zinu es jūsu dažus jautājumus! Vai tiešām nevarat pagaidīt līdz mača beigām?!

Kanclers. Tūlīt pēc hokeja būs basketbols!

Karalis. Nu tad - pēc basketbola!

Kanclers. Pēc basketbola sāksies biatlons!

Karalis. Nu tad - pēc biatlona!

Kanclers. Pēc biatlona sāksies bobslejs!

Karalis. Nu tad - pēc bobsleja!

Kanclers. Pēc bobsleja jau būs par vēlu!

Karalis. Kas būs par vēlu?

Kanclers. Mēs palaidīsim garām iespējas!

Karalis. Kādas vēl iespējas?!

Kanclers. Tieši par tām es gribēju ar jums runāt.

Karalis. Noriebusies man šī valsts! Es attiekšos no troņa!

Kanclers. Atsakieties. Vai sagatavot jūsu demisijas lūgumu?

Karalis. Bet ko es darīšu pēc tam?

Kanclers. Parakstīsiet to.

Karalis. Un pēc tam?

Kanclers. Pēc tam es to akceptēšu.

Karalis. Un pēc tam?
Kanciers. Pēc tam jūs vairs nebūsiet karalis.
Karalis. Un pēc tam?
Kanciers. Varēsiet skatīties hokeju.
Karalis. Bet man atņems televizoru. Tas ir valsts.
Kanciers. Nopirksiet savu.
Karalis. Bet kur es to skatīšos? Mani izliks no pils!
Kanciers. Uzsliesiet sev trīsstāvu būdiņu ar džakūzī un citām ērtībām gleznainā dabas liegumā.
Karalis. Jā?! Kur žurnālisti man neļaus pat mierīgi pačurāt, nemaz nerunājot par televizora skatīšanos! Redz, ko sagribējis! Nu nē! Es tev cauri redzu, nelieti! Nekas nesanāks! Nekādu demisiju tu nedabūsi! Skaidrs?!

Kanciers. Tad varbūt pievērsīsimies valsts lietām?
Karalis. Nu labi. Kas tev tur? Tikai ātri - arī hokejs ir valsts lieta!
Kanciers. Protams, majestāte. Bet Aizjūras karaļvalsts pārstāvis lūdz atļauju ievest simttūkstoš tonnu ziloņu gaļas.
Karalis. Vai tas neapdraud vietējo gaļas lopkopību?
Kanciers. Tas to iznīcinās pilnībā.
Karalis. Neatļaut!
Kanciers. Bet viņi par to piedāvā desmit miljonus skaidrā naudā.
Karalis. Kam?
Kanciers. Jums.
Karalis. Un jums?
Kanciers. Par mani nerunāsim, es rūpējos tikai par valsti, tātad - par jums!
Karalis. Aizdomīgi.
Kanciers. Politika vispār ir aizdomīga padarīšana.
Karalis. Piekrītu.
Kanciers. Kam tad?
Karalis. Ziloņu gaļas ievēšanai.
Kanciers. Bet tas taču iznīcinās vietējo gaļas lopkopību!
Karalis. Mums nav citas izejas. Mums jāreķinās arī ar kaimiņvalstu interesēm. Nākotnē tas atmaksāsies ar uzviju. Esmu gatavs ziedot piecsimt tūkstošus no savas kabatas izputējušo lopkopju pabalstiem!
Kanciers. Monarha cienīgs lēmums. Parakstieties šeit!
Karalis (parakstās). Kas vēl?
Kanciers. Tuvojas Ziemassvētki.
Karalis. Zinu.
Kanciers. Vajadzētu iepriecināt bērnus.
Karalis. Bet, Kancier! Jūs taču nedomājat, ka es esmu pedofils?!Kanciers. Protams, ne. Es zinu, ka jūs jau trīspadsmit gadus vispār esat impotents.
Karalis. Kā jūs to zināt?
Kanciers. Tas lai paliek mūsu noslēpums.
Karalis. Kādu jūsu?!Kanciers. Mans un Karalienes.
Karalis. Nesaprotu. Kāds tam sakars ar Karalieni? Nu labi - kas tur bija ar tiem Ziemassvētkiem?
Kanciers. Vajadzētu katram karaļvalsts bērnam uzdāvināt pa rotaļu lācītim.
Karalis. Ak tā?

Kanclers. Bērni par to ļoti priecāsies. Kad izaugs lieli un iegūs balsstiesības, viņi to atcerēsies un katrās karaļa vēlēšanās noteikti balsos par jums.

Karalis. Vai daudz mums to bērnu?

Kanclers. Ar katru gadu kļūst arvien mazāk.

Karalis. Bet vienalga. Trīs lācīšus es vēl varētu sponsorēt, bet vairāk? Jūs taču zināt, ka es gatavojos no personiskajiem līdzekļiem ziedot piecsimt tūkstošus izputējušo gaļas lopkopju pabalstiem!

Kanclers. Nepērciet tos par personiskajiem līdzekļiem. Karalis ir valsts simbols - tāpat lācīšu iegādi mierīgi var segt arī no valsts līdzekļiem.

Karalis. Vai tas nepalielinās budžeta deficītu?

Kanclers. Likvidēsim vēl dažus teātrus, atdosim to telpas naktsklubiem - palielināsies ienākumi no azartspēļu nodokļa, ko varēsim novirzīt lācīšu iegādei. Gan bērniem prieks, gan valstij labi, gan jauniešiem būs, kur atpūsties.

Karalis. Labi. Kur jāparakstās?

Kanclers. Šeit, Jūsu Majestāte!

Karalis (parakstīdamies). Tad jau mums nāksies rīkot konkursu par lācīšu piegādi.

Kanclers. Tā būs tīrā formalitāte, jo valstī ir tikai viena firma, kurai atļauts ražot rotaļu lācīšus.

Karalis. Kam tā pieder? Jums?

Kanclers. Bet, majestāte! Tas būtu interešu konflikts! Šī firma pieder manai vecmāmiņai. Bērniņā viņa intensīvi tirgojās ar maijpuķītēm. Tā arī sagrašināja naudiņu rūpnīcas pirkšanai.

Karalis. Un kā ar ārvalstu firmām?

Kanclers. Bez problēmām. Rotaļu lācīšiem kā stratēģiski aizsargājamai precei ir uzlikts piecsimt procentu ievadmuikas nodoklis. Nedrīkstam taču pieļaut apdraudējumu vienīgajam pašmāju lācīšu ražotājam!

Karalis. Un kas man no tā?

Kanclers. Kā?! Mana vecmāmiņa taču ir bijusi visu jūsu vēlēšanu kampaņu ģenerālsponsors! Un gribētu tāds palikt arī turpmāk.

Karalis. Piedodiet - biju aizmirsis. Vēl kas?

Kanclers. Muļķītis lūdz jūsu meitas roku.

Karalis. Kāds muļķītis?

Kanclers. Trešais tēvadēls. Viņš solās pamodināt jūsu meitu no nāves miega.

Karalis. Ak tā - pareizi: bija kaut kas tāds. Un sen jau viņa tai nāves miegā guļ?

Kanclers. Jau deviņus gadus - kopš deviņu gadu vecuma.

Karalis. Tad jau būs izaugusi liela?

Kanclers. Jā, augšanas process nav apstājies. Tīrais brīnums.

Karalis. Un kā zinātnieki to izskaidro?

Kanclers. Visi zinātnieki ir emigrējuši uz ārzemēm, bet, lai pasūtītu pētījumus ārvalstu laboratorijās, mums budžetā pietrūkst līdzekļu. Nedrīkstam taču sagraut karaļvalsts ekonomiku ar nepārdomātu valsts parāda audzēšanu!

Karalis. Un uz ko tad tas idiots cer?

Kanclers. Muļķītis, Jūsu Majestāte. Viņš ir iedomājies, ka spēs Princesi pamodināt ar mīlestības spēku.

Karalis. Tātad seksuālais maniaks?!

Kanclers. Pilnīgi iespējams. Neesmu iedziļinājies. Vai akceptēt viņa piekļūšanu Princesei?

Karalis. Manis pēc. Tam taču nav valstiski svarīgas nozīmes. Lai eksperimentē, ja jau viņa tik un tā nāves miegā guļ. Viss?

Kanclers. Uz šo brīdi viss. Jūs vēl redzēsiet gandrīz visu pēdējo trešdaļu.

Karalis. Jā - es skrienu! (Prom.)

2. skats

Tribūns (uzskrien). Tauta!

Kanclers. Ā - tas nav man. (Prom.)

Tauta (uzskrien). Ko?

Tribūns. Mūsu politiķi ir korumpēti!

Tauta. Jā!

Tribūns. Arī mūsu ierēdņi ir korumpēti!

Tauta. Jā!

Tribūns. No augšas līdz apakšai!

Tauta. Kā tas ir: no augšas līdz apakšai?

Tribūns. Visos līmeņos!

Tauta. Jā! Visos līmeņos!

Tribūns. Tie, kam vajadzētu rūpēties par mums, rūpējas tikai paši par sevi!

Tauta. Jā!

Tribūns. Viņi braukā dārgās automašīnās un būvē sev greznas villas!

Tauta. Jā!

Tribūns. Viņi slepus atbalsta bandītus un atceļ no amatiem godīgos darbiniekus!

Tauta. Jā!

Tribūns. Sev viņi piešķir lielas algas un dažādus pabalstus, bet skolotājiem un medmāsām tikai asiņainās cīņās izdodas panākt nožēlojamus algas pielikumus!

Tauta. Jā!

Tribūns. Par zinātņi un kultūru labāk nerunāsim!

Tauta. Nerunāsim!

Tribūns. Nacionālais kopprodukts it kā pieaug, bet reģioni nīkuļo un lauksaimniecība iet bojā!

Tauta. Jā!

Tribūns. Tā nedrīkst palikt!

Tauta. Tā nedrīkst palikt!

Tribūns. Tā nedrīkst palikt, tā nepaliks - līdz pašiem pamatiem jauns viss tiks!

Tauta. Līdz pašiem pamatiem jauns viss tiks! Bet kā mēs to izdarīsim?

Tribūns. Jums tas būs par grūtu. Es to izdarīšu. Ja jūs nākamajās karaļa vēlēšanās balsosit par mani.

Tauta. Jā! Mēs balsosim par tevi!

Tribūns. Bet tagad - dziesmu! Mēs tomēr esam dziedātāju tauta! Savējie sapratīs, ka dziesma ir kļiedziens!

VISI DZIEDĀDAMI AIZIET PAKAĻ TRIBŪNAM.

3. skats

Ubadze (uznāk). Ziedojet mātei - invalīdei! Ziedojet! Mani divpadsmit bērniņi mirst badā, bet pašvaldība mums nepalīdz! Esam izlikti no dzīvokļa aukstumā un salā, bet citu mums neierāda!

UZNĀK KARALIENE.

Ubadze. Ziedojet, mīļā kundze! Ziedojet!

Karaliene. Te tev būs pāris simtiņi, labo sieviņ!

Ubadze. Pateicos, kundze! Jūs esat ļoti devīga. Laikam tikko kā izlaista no trakonama?

Karaliene. Nē - es nāku no pils.

Ubadze. Vai no sporta pils? Tad jau būsiet daiļslidotāja!

Karaliene. Nē, no Karaļa pils. Es esmu Karaliene.

Ubadze. Dievs žēlīgs! Pati Karaliene! Jums gan laikam iet labi?

Karaliene. Kas tur labs? Karalis jau trīspadsmit gadus kā impotents - pie televīzora vien sēž, sporta pārraides skatās.

Ubadze. Jā, esmu dzirdējusi, ka televīzija izraisa impotenci - tāpat kā datorspēles un mobīlie tālruņi. Vai tad viagru neesat mēģinājuši?

Karaliene. Devu jau, bet šis, nejēga, runcim izbaroja.

Ubadze. Ko jūs sakāt?! Tad tāpēc tie kaķi te tā savairojušies!

Karaliene. Jā. Kādu laiku salaidu ar Kancleru, bet tas šausmīgu naudu par katru reizi prasa. Ja nodarbojos ar seksu, tad nepaliek pāri ne solārijam, ne cīņai pret celulītu.

Ubadze. Tā jau tie smalkie kungi dara, tā viņi dara. Tad jau bērniņu, par kuriem rūpējoties, sirdi iepriecēt, jums arī nava?

Karaliene. Viena meitiņa ir - no jaunības dienām aizķērusies, bet tā pirms deviņiem gadiem nāves miegā aizmiga, guļ un nepakustas. Tik vien tā prieka, ka miegā turpina augt - svarā un daiļumā pieņemties. Mēs katru gadu viņas dzimšanas dienā pa svecītei pieliekam - šogad astoņpadsmito spraudīsim.

Ubadze. Un no kura tad jums šī: no Karaļa vai no tā otra?

Karaliene. Tik senus notikumus gan neatceros, labo sieviņ.

Ubadze. Nu ja, nu ja - tā atmiņa jau mums visiem pieklibo - man tāpat: liekas, ka vajadzēja kādiem bērniņiem būt, bet no kā, cik un kur palikuši - nūdien neatceros. Tik vien noprotu, ka mātē atsitušies, jo arī mani neatceras: neviens kopš piedzimšanas tā arī nav apciemojis, nedz arī kādus sveicienus vai suvenīrus sūtījis. Negribat narkotikas?

Karaliene. Ko tad?

Ubadze. Narkotikas, es saku - tās jau mums, bēdu nomāktajiem, vienīgais mierinājums.

Karaliene. Nu tad iedodiet ar kādu špicīti!

Ubadze. Vēl simtiņš atradīsies?

Karaliene. Atradīsies. Kulturālai atpūtai nekā nav žēl!

Ubadze. Nu ja, nu ja - šitas jau labāks nekā teātris vai kino: kādus tik skatus nedabū redzēt! Esat jau mēģinājuši?

Karaliene. Nē, nav gadījies. No kulturālām izpriecām tik vien gadījies, kā spēļu automātus grabināt un televīzijas seriālus asarām slacīt.

Ubadze. Tad pirmajai reizītei es pati jums iešpicēšu.

Karaliene. Esiet tik laipna.

Ubadze. Par sekām neraizējieties: vienreizējās lietošanas špicīte - pērn kādas skolas tualetē atradu, ne biežāk kā divreiz dienā ar to koļījos un tikai uzticamākajām draudzenēm dodu. (Špicē.)

Karaliene. Tencinu, labo sieviņ... tencinu...

Ubadze. Nu tad es ar pie tās pašas reizes - lomkas jau sākas.

4. skats

Tribūns (uzskrien, sauc). Tauta!

Tauta (uzskrien). Ko?

Tribūns. Karaļa pārvēlēšana tuvojas!

Tauta. Tuvojas!

Tribūns. Drīz tirānijai būs gals!

Tauta. Gals!

Tribūns. Laiks sākt priekšvēlēšanu kampaņu!

Tauta. Laiks sākt!

Tribūns. Nesiet šurp nāves miegā aizmigušo Princesīti - viņa ir tautas laimes un labklājības simbols! Rūpes par viņu būs mūsu partijas programmas vadmotīvs!

Tauta. Bet kā mēs viņu dabūsim? Princesīte taču augstu stikla kalnā dus!

Tribūns. Tad rāpieties pakaļ! Es kāpt gribu kalnā visaugstākā! Ne spēka man pietrūks, ne bail man no kā!

Tauta. Tad kāp!

Tribūns. Nu labi: saspridziniet to stikla kalnu - gan tad pati novelsies!

Tauta. Jā! Spridzināsim! Lai pati noveļas! (Prom.)

5. skats

Kanclers (uznāk). Sākat priekšvēlēšanu kampaņu, Tribūna kungs?

Tribūns. Kas tev par daļu, valdošās koalīcijas pakalpiņ?

Kanclers. Un tev varbūt pakalpiņi nebūs vajadzīgi? Pieredzējuši administratori - tādi, kas izprot sarežģītas politekonomiskās situācijas un prot tām pielāgoties.

Tribūns. Vispār jau... noderēs.

Kanclers. Tad nespļauj kāpostos, bet jau laikus pasapņo par kompromisiem. Kas tu vispār esi pēc pārliecības?

Tribūns. Transvestīts!

Kanclers. Jā, no tavas vestītes patiešām var nonākt transā. Ekskluzīva. Un arī pārliecība īstā. Politikim vienmēr ir jābūt gatavam pārgērbties. Pastāvēs, kas pārvērtīsies. Labi, iešu aprunāšos ar savu vecmāmiņu - domāju, ka viņa tevi atbalstīs. Ar tautas palīdzību vien pie kroņa netiksi! (Prom.)

6. skats

ATSKAN SPRĀDZIENS, GAVILES, TAUTA UZNES PRINCESI.

Tauta. Kā stikla kalns sprāga, tā šī pati mums taisni rokās ielidoja!

Tribūns. Nu?! Ko es teicu?! Lieciet tik zemē - raudzīsim modināt!
Tauta. Raudzīsim! (Noliek Princesi zemē.) Bet kā?
Tribūns. Vispirms - ar brīvības palīdzību!
Tauta (skandē). Brī - vī - ba! Brī - vī - ba! Nemostas.
Tribūns. Tad pamēģiniet ar demokrātiju!
Tauta. Pamēģināsim! (Skandē.) De - mo - krā - ti - ja! De - mo - krā - ti - ja! Nemostas.
Tribūns. Zinu! Tirgus ekonomika ir zāles pret visām slimībām!
Tauta. Jā! (Skandē.) Tir - gus - e - ko - no - mi - ka! Tir - gus - e - ko - no - mi - ka! Nemostas.
Tribūns. Tad lai guļ! Pati vainīga! Ejam uz vēlēšanām! Kad kļūšu par karali, likšu viņai nokaitētas dakšas pie pakaļas piegrūst - modīsies gaviļēdama! (Prom.)
Tauta. Uz vēlēšanām! Uz vēlēšanām! Visi uz vēlēšanām! (Prom pakaļ Tribūnam.)

7. skats

Muļķītis (uznāk). Princesīt! Princesīt! Vai tu mani dzirdi?
Princese. Dzirdu.
Muļķītis. Kāpēc guli nāves miegā? Kāpēc necelies?
Princese. Nav spēka, Muļķīt, nav spēka piecelties. No visām pusēm smagums spiež. Solījumu un meli. Stulbums un alkatība. Liekulība un pašlabuma meklēšana.
Muļķītis. Kā lai es tev palīdzu, Princesīt?
Princese. Nes mani atpakaļ stikla kalnā!
Muļķītis. Stikla kalna vairs nav, Princesīt. Kā saurba caurumus, kā piestūkēja ar dinamītu, kā pielaida uguni degauklām, tā stikli vien pašķīda uz visām pusēm. Jau divas trešdaļas biju uzrāpies. Knapi dzīvs paliku.
Princese (pieceļas sēdus). Tu esi ievainots, Muļķīt?
Muļķītis. Nieki vien, Princesīt - gan brūces ar laiku sadzīs, bet mīlestība pret tevi paliks mūžam.
Princese. Vai tiešām tu mani mīli?
Muļķītis. Vairāk par savu dzīvību.
Princese. Nu ja - citādi taču nebūtu stikla kalnā rāpies, kad citi to spridzināt gatavojās. Bēgsim no šejienes, Muļķīt! Tik un tā mums te vietas nav! Tik un tā mūs te neviens nesapratīs!
Muļķītis. Bet uz kuriem? Uz ārzemēm?
Princese. Nē, ielīdīsim dziļi dzimtenes mežos, uzsliesim tur no zariem sev būdiņu. No zvaigžņu gaismas, no vēja šalkoņas pārtiksim. Un, kad mums būs tik daudz balsstiesīgu bērnu, ka vēlēšanās varēsīm uzvarēt - atgriezīsimies!
Muļķītis. Bēgsim, Princesīt!

ABI PROM.

8. skats

Karaliene (pieceļas, transā). Es redzu... es redzu laimīgu tautu... sēžam pie
pārpilniem galdiem... un ēdam... un ēdam... un dzeram...
Ubadze (pieceļas, transā). Es redzu laimīgu tautu... sēžam pie datoriem..
un sērfojam... sērfojam... sērfojam...

9. skats

Tauta (uznāk, pret Karalieni un Ubadzi). Kas tās tādas?
Kanciers (uznāk). Tauta! Sveiksim Karali!

UZNĀK TRIBŪNS.

Tauta. Sveiks, karali! Bet kas tās tādas?

Kanciers. Brīnums! Princesīte pamodusies no nāves miega! Nu mums
laime un labklājība garantēta!

Tauta. Urrā!!!

Tribūns. Bet kāpēc divas?

Kanciers. Dubultojusies! Brīnišķīgi! Princesīte sākusi vairoties dalīdamās!
Jo vairāk Princesīšu, jo labāk!

Tauta. Urrā!!! Jo vairāk Princesīšu, jo labāk!

Kanciers. Šim notikumam par godu būs uguņošana!

Tauta. Urrā!!! Uguņošana! Uguņošana! Urrā!!!

Kanciers (Tribūnam). Pasakiet pāris vārdus Tautai sakarā ar savu
ievēlēšanu! Pēc tam varēsiet iet baudīt varas labumus!

Tribūns. Tauta! Ko lai tev saku šai vēsturiskajā brīdī? Tu taču pati visu
saproti. Ar dziesmiņu druvā gāju, ar valodu - politikā! Mums - tā
valodiņa, tev - tās dziesmas!

Tauta. Mums - tās dziesmas! (Dejodama un dziedādama kopā ar Karalieni
un Ubadzi prom.)

10. skats

Karalis (uznāk). Tomēr zaudēja...

Kanciers. Jūs arī, majestāte. (Noņem Karalim kroni, uzliek Tribūnam.) Varat
iet uz savu pili - televīzors ir jūsu rīcībā!

Tribūns. Pateicos, Kancler! (Prom.)

Karalis. Bet... vecmāmiņa?

Kanciers. Ja jūs par manējo apvaicājaties, tad viņa nekad nezaudē!

Karalis. Jūs esat nodevējs, Kancler!

Kanciers. Nē. Es tikai adekvāti reaģēju uz situāciju. Nezaudējiet ticību
taisnības uzvarai! Tagad jūsu kārta kļūt par Tautas Tribūnu! Līdz
nākamajām vēlēšanām nav nemaz tik tālu. Vēl cīņa nav galā! Tā
nebeigsies! Tev, Lāčplēsi, Spīdola palīgā ies!

BEIGAS

1997